

Språkintröduktion

17 ÅR OCH NYANLÄND, VAD FINNS DET FÖR MÖJLIGHETER?

Skolverket

Den här broschyren
kan beställas från:
Fritzes kundservice
106 47 Stockholm
tel: 08-690 95 76
fax: 08-690 95 50
e-post: skolverket@fritzes.se

ISBN: 978-91-7559-155-1

Beställningsnummer: 15:1468

Grafisk form: AB Typoform

Omslagsfoto: AA Fotograf, Anette Andersson

Foto inlaga: sid. 12 Thinkstock, övriga: AA Fotograf, Anette Andersson

Tryck: Elanders Sverige AB, 2015

Upplaga: 2 000

Inledning

Antalet nyanlända elever i gymnasieskolan ökar och allt fler huvudmän behöver bygga upp en beredskap och kunskap för att ta emot och erbjuda dem en bra utbildning. Mottagandet av nyanlända elever är en viktig och komplex uppgift för skolor. Inte minst för att det allmänt sett tar längre tid för nyanlända elever att nå skolans kunskapskrav än för elever födda i Sverige.¹ Skollagen har skarpa formuleringar när det gäller alla elevers rätt till utbildning och kravet på att ta hänsyn till elevers olika behov. All utbildning ska vara likvärdig, oberoende var i landet eleven befinner sig och den ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Denna folder vänder sig till huvudmän och skolor som tar emot elever på språkintröduktion.² Syftet är att sprida information, men också att synliggöra de möjligheter som finns i det regelverk som rör språkintröduktion. Vad gäller till exempel om nyanlända elever har en gedigen skolbakgrund och hur kan skolor stötta elever som inte har det?

Målgrupp – för vem?

Språkintröduktion vänder sig till nyanlända ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram och som behöver en utbildning med tyngdpunkt i svenska för att kunna gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.³

Nyanlända elever är en heterogen grupp med olika förutsättningar och behov. Det kan alltså vara elever som vistas i landet under kortare eller längre tid och som har skiftande skol- och livsbakgrund, familjeförhållanden, hälsa och uppehållsstatus i Sverige. Gemensamt för dessa elever är att de brutit upp från en livssituation i ett annat land än Sverige, den korta tiden i svensk skola samt det faktum att de flesta inte har kunskaper i det svenska språket.⁴

Rätten till utbildning

Utbildningen på språkintröduktion ska påbörjas senast det första kalenderhalvåret det år eleven fyller 20 år. För de som är asylsökande eller papperslösa gäller istället att utbildningen ska påbörjas innan eleven fyller 18 år.⁵

Syfte och innehåll

Examensmål finns inte för språkintröduktion och de övriga intröduktionsprogrammen. Utbildningen ska istället följa en plan som huvudmannen beslutar om. Planen ska innehålla syfte, längd och huvudsakliga innehåll. Utifrån planen utformas sedan utbildningen på språkintröduktion för varje enskild elev.

Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnen svenska eller svenska som andraspråk. Därutöver ska utbildningen utformas utifrån den kartläggning som ska ha gjorts och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utveckling. Utbildningen kan bestå av kurser i gymnasieämnen, exempelvis yrkeskurser, men också grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling såsom praktik kan ingå i utbildningen.

Språkintröduktion får kombineras med utbildning i svenska för in- vandrare (SFI) och motsvarande utbildning vid folkhögskola.⁶ Detta innebär att en elev kan vara inskriven både på språkintröduktion och på SFI. I de fall då språkintröduktion kombineras med SFI, som är en egen skolform, gäller aktuella styrdokument för denna del av under- visningen. Det är anordnaren av SFI som utfärdar eventuella betyg eller intyg från dessa kurser. Det är således inte möjligt att erhålla betyg eller intyg från SFI inom ramen för den del som eleven läser i språkintröduktion.⁷ Betyg på kurserna i SFI kan heller inte ersätta ett betyg inom svenska eller svenska som andraspråk inom grundskolan eller gymnasieskolan, eftersom betygen inte ger behörighet till gym- nasieskola eller högre studier.⁸

Det yttersta syftet med språkintröduktion är att eleven ska kunna gå vidare till studier i gymnasieskolan eller annan utbildning.⁹

Individuell studieplan

Den individuella studieplanen får en extra viktig funktion för elever på språkintröduktion och andra intröduktionsprogram, eftersom program- men saknar nationellt fastställda programstrukturer och examensmål.

Rektor ansvarar för att en individuell studieplan upprättas för varje elev. En sådan plan ska innehålla uppgifter om ämnen och kurser som eleven ska studera samt när det är aktuellt andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling. Det är också bra om kort- och långsiktiga mål finns med i planen. Studieplanen ska utfor- mas efter elevens behov och intressen. Planen ska även följas upp, utvärderas och vid behov revideras, vilket görs i samråd med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare.¹⁰

Rätten att slutföra sin utbildning

En elev på ett introduktionsprogram, däribland språkintröduktion, har rätt att fullfölja sin utbildning enligt huvudmannens plan för utbildningen som gällde när elevens utbildning inleddes. Om eleven har medgett att planen ändras, har eleven rätt att slutföra sin utbildning enligt den ändrade planen.¹¹

Tidsramar

I skollagen betonas vikten av att språkintröduktion innebär studier på heltid.¹² Utbildningen kan dock göras mindre omfattande om eleven önskar det och huvudmannen anser att det är förenligt med utbildningens syfte. Hur länge en elev ska gå på språkintröduktion avgörs utifrån varje elevs individuella förutsättningar och mål. Det kan innebära att eleverna går olika lång tid i utbildningen. I gymnasieförordningen framhävs dock vikten av att eleverna på språkintröduktion så snart som möjligt ska komma vidare i sina studier. Det ska alltså ses som en intröduktion och något som sker under en begränsad tid. Det finns heller inga fastställda krav på att en elev ska ha nått betyget E i svenska som andraspråk på grundskolenivå för att gå vidare från språkintröduktion. I en kommun eller på en skola kan man därför välja att göra språkintröduktionen till en utbildning på en mycket grundläggande nybörjarnivå. Eleverna går sedan successivt över till ett annat intröduktionsprogram där de fortsätter att läsa svenska som andraspråk tillsammans med övriga ämnen inom det programmet.¹³

Prövning

När det vid en inskrivning eller efter en kartläggning framkommit att en elev har så goda kunskaper i ett ämne att de motsvarar kursplanens eller ämnesplanens kunskapskrav, kan eleven göra en prövning i ämnet.¹⁴

Förutsatt att en viss kurs ges vid en gymnasieskola, kan rektorn ge betyget E om eleven kan uppvisa betyg, intyg eller liknande där det framgår att eleven genom studier utomlands eller på annat sätt förvärvat sådana kunskaper som behövs för betyget E.¹⁵ För detta krävs ingen prövning. Om eleven får grundskolebetyg i ett ämne kan hon eller han fortsätta sina studier i ämnet på gymnasial nivå. Detta kan ske inom språkintröduktion men det kan också vara möjligt för eleven att läsa ämnet inom ett nationellt program.¹⁶

Studiehandledning på modersmål

Studiehandledning på modersmål eller på det starkaste språket är en stödåtgärd som skolan kan vidta, både i formen som extra anpassning men också som särskilt stöd.¹⁷ För att en elev ska få studiehandledning som särskilt stöd behöver ett åtgärdsprogram utarbetas.

För att studiehandledningen ska få önskad effekt, det vill säga att eleven fortsätter sin kunskapsutveckling på modersmålet eller det starkaste språket, behöver lärare i svenska som andraspråk, studiehandledare på modersmål och ämneslärare samverka. Detta skapar bättre förutsättningar för att nyanlända elever ska få en god språk-, läs- och skrivutveckling i alla ämnen parallellt med att de erövrar det svenska språket.¹⁸

Mer information

Mer information kring nyanlända elevers lärande och utbildning finns på **www.skolverket.se/nyanlanda**

Skolverkets stödmaterial Introduktionsprogrammet språkintröduktion finns att ladda ner som PDF på **<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3072>**

Tema modersmål är en flerspråkig webbplats som riktar sig till lärare och elever och finns på **<http://modersmal.skolverket.se/sites/svenska>**

Information kring vuxenutbildning finns på **<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3324>**

samt **<http://www.folkhogskola.nu>**

-
1. Skolverket 2014: Att bana väg för nyanländas lärande – mottagande och skolgång: Stockholm. Skolverket
  2. Texten består mestadels av utvalda utdrag från Skolverkets befintliga stödmaterial *Introduktionsprogrammet språkintröduktion* (2013)
  3. 17 kap. 15§ skollagen
  4. Skolinspektionen 2014: Utbildningen för nyanlända elever: Stockholm. Skolinspektionen, DS 2013:6: Utbildning för nyanlända elever. Stockholm: Utbildningsdepartementet
  5. Skolverket 2013: Introduktionsprogrammet språkintröduktion: Stockholm. Skolverket, 15 kap. 5§ och 29 kap. 3§ skollagen.
  6. 6 kap. 8§ gymnasieförordningen.
  7. Skolverket 2013: Introduktionsprogrammet språkintröduktion. Stockholm: Skolverket
  8. Skolverket 2014: Att bana väg för nyanländas lärande – mottagande och skolgång: Stockholm. Skolverket
  9. Skolverket 2013: Introduktionsprogrammet språkintröduktion. Stockholm: Skolverket, 17 kap. 3§ skollagen.
  10. Skolverket 2011: Introduktionsprogram. Stockholm: Skolverket
  11. 17 kap. 15§ skollagen.
  12. 17 kap. 6§ skollagen
  13. Skolverket 2013: Introduktionsprogrammet språkintröduktion. Stockholm: Skolverket
  14. Skolverket 2013: Introduktionsprogrammet språkintröduktion. Stockholm: Skolverket, 10 kap. 23§ skollagen, 15 kap. 28§
  15. 8 kap. 27§ gymnasieförordningen
  16. Skolverket 2013: Introduktionsprogrammet språkintröduktion. Stockholm: Skolverket
  17. Skolverket 2014: Arbeta med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Stockholm: Skolverket
  18. Skolverket 2013: Nyanlända elever i fokus. Stockholm: Skolverket

Skolverket

www.skolverket.se